

IRODALOM

Véssey Ferenc: Tüzifa árkérdése 1939 tavaszán.

A fenti cím alatt közreadtuk az Erdészeti Lapok 1939. évi VIII. sz. füzetében *Schwimmer* Mihály bírálatát.

Ez *Véssei* munkáját mint olyant tünteti fel, amely csupán „igyekszik“ bizonyítani, de nem tartalmaz bizonyító számadatokat, sőt azt állítja, hogy alaposabban kellett volna a tárggyal foglalkozni.

Ezzel szemben alulírott, mint az Erdészeti Lapok szerkesztője megállapítja, hogy *Véssei* a legnagyobb szakszerűséggel, az adatok körültekintő és részletes csoportosításával, pontos számszerűséggel vezeti le a tűzifa termelési és ezzel összefüggő összes kiadási tételeit. Megállapítja a szerkesztő, hogy *Véssei* munkájával nagy szolgálatot tett a magyar erdőgazdaságnak.

Az erdőgazdaság érdekében közreadott dolgozatáért tehát *Vésseit* nem jogosulatlan kritika, hanem ellenkezően, kizárólag elismerés illetheti.

Ami pedig *Véssei* munkájának nyelvezetére vonatkozó saját megjegyzésemet illeti, természetesen távol állott tőlem, hogy ezzel dolgozatának értékét csökkenteni szándékoztam volna.

Dr. Mihályi Zoltán.

L. Hufnagl: Lehrbuch der Forsteinrichtung. (Erdőrendezéstan.) *J. Neumann*, Neudamm-Berlin kiadása 1938. Ára füzve 5 RM, kötve 6 RM.

Hufnagl, az öreg gyakorlati erdész tankönyvet írt. Mint műve előszavában mondja, 50 évig küzdött a terület szabályozó elvének alkalmazása ellen, mert az a német erdőkben rossz eredményekre vezetett. *Röhr*lhez és *Wagner*hez csatlakozva azt kívánja, hogy az üzemterv válassza külön a térbeli és az időbeli sorrendet, a területről térjen át fokozatosan a fatömeg szerinti hozadékszabályozásra, helyezzen nagyobb súlyt a fakészlet és a növedék meghatározására s a jövedelmezési tényezők megállapítására. Ezek figyelembevételével írta meg erdőrendezéstani tankönyvét.

Igyekszik megértetni az átmenetet a szakozásról az állománygazdaságra s arról az *idő-szakozásra*.

Olyan tankönyvet kívánt a közönség kezébe adni, amely a gyakorlatnak is minden kérdésre megadja a feleletet s lehetővé teszi, hogy a gyakorlat embere az alkalmazni kívánt rendszert mindig a gazdaság természete szerint választhassa meg.

Könyvének első részében az általános fogalmakkal és az erdőrendezés alapelemeivel foglalkozik. A második részt a hozadékszabályozásnak szenteli, a harmadikban pedig gyakorlati útmutatást ad arranézve, hogyan alkalmazhatók az erdőrendezési eljárások a különféle üzemmódokra és fafajokra.

I. rész. Tömör foglatatban tárgyalja azokat a tudnivalókat, amelyeket minden erdőrendezéstan alapvető részében megtalálunk; ezeket többé-kevésbé hasonló értelmezéssel közlik a mi tankönyveink is. Innen csak egyetmást emelek ki.

Szükségesnek tartja például a szerző, hogy rendszerint a két legidősebb korosztály, de legalábbis a legközelebbi 10—15 év alatt vágásra kerülő állományok fatömegét *törzsenként* vegyük fel s csak ha ez semmiképen nem volna lehetséges, engedhető meg, hogy a törzskiszámlálás csak a következő 10—15 év alatt vágásra kerülő erdőrészekre terjesztessék ki. Egyébként főleg a fatömegtáblák (*Massentafeln*) használatát ajánlja. Egyenletes állományokban a próbatéres eljárások és a fatömegtábla is alkalmazást nyerhetnek. A *vastagsági fokok 5—10 cm-es kikerekítéssel alakítandók*.

Ebből tanulhatunk! Nálunk még általános a páros centiméterekre való kikerekítés, holott ez a részletesség sem biztosít érezhetően pontosabb eredményt, de annál több munkát jelent. Ezért a szálerdőben helyes volna nálunk is az egész vonalon átterni az 5 cm-es kikerekítésre s ennek megfelelően ilyen kikerekítő átlalót is használni.*

A növedék meghatározása a fiatalabb állományoknál a fatermési táblát ajánlja, az idősebbekben azonban a helyszíni becslést írja elő.

Többbször rámutattam arra, hogy nálunk a fatömeg és a növedék meghatározásának részleges mellőzése milyen hiányt jelent. Mind a gazdaságok érdekében, mind az országos statisztika szempontjából szükséges volna ezen az állapoton *sürgősen változtatni*.

A minőségi és értéknövedékre, valamint a mutatószázaléokra vonatkozó rész igen rövid. Igaz, hogy ez nem vág szorosan az erdőrendezés körébe, hanem azért mégis kívánatos lett volna

* Készíti *Práger Zoltán* asztalos *Tóvároson* (Komárom vm.).

ehhez kissé bővebb magyarázatot adni. *Pressler* elavult képletének használata egyébként nem megokolt.

A vágásfordulók nemeiről szólva (47. o.) az erdőérték legmagasabb kamatozásának a vágásfordulójáról is említést tesz. Ez az a vágásforduló, mely a kamatolási százalék delelési idejének

$$\text{felel meg: } p = \frac{100 \times \text{járadék}}{\text{erdőérték}}$$

Nyilvánvaló, hogy ez az eljárás nem vezethet célhoz, mert p a vágásforduló emelésével állandóan esik s így görbéjének delelési pontja nincs.

A tapasztalati vágásfordulóra vonatkozólag, az állami erdőkben általánosan alkalmazott vágásfordulókat a következőkben adja meg: Hesszen: 80 év, Szászország: 90 év, Poroszország: 100 év, Württemberg: 110 év, Ausztria, Baden, Bajorország: 120 év, Franciaország: 130 év. A magánerdőkre nézve:

1. Nagyüzemek:

	Síkság és dombvidék	Középhegység	Magashegység
a) Erdeifenyő	80—120 év	80—120 év	—
b) Lúcfenyő	80—100 „	80—120 „	100—120 év
c) Jegenyefenyő és bükk	100—120 „	100—120 „	—

2. Kisüzemek:

a) Erdeifenyő	60—80 év	70—90 év	—
b) Lúcfenyő	60—80 „	60—100 „	80—100 év
c) Jegenyefenyő és bükk	70—100 „	80—100 „	—

Ezekből a szerző megállapítja, hogy az állami és a nagyobb magánerdőgazdaságokban a cél: a legnagyobb erdőjáradék elérése. Rámutat arra, hogy Szászországban a 70—80 éves pénzügyi vágásforduló szorgalmazása annakidején a „nemzeti vagyon és az erdőgazdasági érdekek érzékeny károsodásához vezetett“.

A részletes erdőleírást a nálunk szokásos adatokon kívül a tényleges használat rovatcsoportjával is megtoldja. Ez tehát nem más, mint a nyilvántartás kivonata. A gyors tájékozódás szempontjából előnyös lehet, a rovatok szaporítása azonban technikai nehézségeket okozhat.

Fontosnak tartja a szerző az erdőtőke és kamatozásának időszaki (10—10 évi) meghatározását. Ezt elvben csak helyeselni lehet, nálunk azonban ezidőszertint keresztülvihetetlen, mert hiszen mi a jelenlegi rendszer szerint még a fatömeget sem tudjuk kimutatni, csakis a legidősebb kőrosztályra.

II. rész. Ebben a hozadékszabályozási módszereket ismerteti. Ezek közt szerepel a szerző 1895-ből származó különleges eljárása

is, amelyet régebbi erdőrendezéstanaink nem tárgyalnak s azért helyénvalónak találok azt itt bemutatni. Az évi hozadék:

$$H = \frac{V_i + T_i \cdot Z_i \cdot \frac{f}{4}}{\frac{f}{2}}$$

Ebben a képletben V_i a forduló felénél idősebb faállományok együttes fatömege, T_i az azok által elfoglalt terület, Z_i azok összes növedékének egy holdra eső átlaga, f a vágásforduló. Ha a Z_i -t a vágáskori átlagnövedékkel helyettesítjük, akkor a képlet csak a véghasználati hozadékot adja, különben az előhasználatit is. Megjegyzem, hogy bár az átlagnövedékkel való számításnak vannak gyakorlati előnyei, hosszabb időre vonatkoztatva többnyire bizonyos hibával járnak. (L. Fekete L. „Erdőrendezéstan“-át).

A szerző a jövedelem egyenletessége céljából kívánatosnak tartja a hozadék elkülönített kiszámítását minden uralkodó fajra nézve. Különösen akkor szükséges ez, ha piaci árakban nagy eltérések vannak.

Beszél a szerző az idő-szakozásról is, mint hozadékszabályozási eljárásról. Amint mondja, ez *nem azonos a korosztály-eljárással*,* amelynek célja a szabályos korosztályeloszlás elérése; az időszakás olyan összetételű fakészlet elérésére törekszik, amely a jövedelem egyenletességét és tartamosságát biztosítja.

Nézetem szerint ez a korosztályeljárásnak is lehet a célja s ezért nem teljesen megokolt az eljárásnak külön nevet adni s még kevésbé olyat, amely az óhajtott irányban nem is elég kifejező. Akkor már találóbb volna a *jövedelem- vagy nyereségszakozás* elnevezés. A jövedelmek egyenlőségét és tartamosságát egyébként nemcsak a korosztályeljárás rendszerén belül, hanem még a régi szakozási módokkal kapcsolatban is célul lehet kitűzni.

Külön tárgyalja a szerző a *törzssz osztályok (vastagsági osztályok) szerinti hozadékszabályozást*. Ezt főképen a szálalóerdőben alkalmazzák. Ismerteti és példával is megvilágítja azt az eljárást, melyet ő a szálalóerdő berendezésére a legalkalmasabbnak tart. *Biolleg*vel és más szerzőkkel szemben a célbavett állapot biztosítását a vastagsági osztályok törzsszámának megfelelő szabályozásában látja.

* A *korosztályeljárás (Altersklassenmethode)* nálunk szokatlan kifejezés. Mi ezt a tágabb értelemben vett *állománygazdaság* rendszerébe sorozzuk be. Ebbe tartozik a *Judeich*-féle állománygazdaság is. A hozadékszabályozási módoknak ezt a csoportját az jellemzi, hogy ellentétben a szakozási módokkal, nem kívánják az általános vágásterv elkészítését a vágásforduló egész tartamára, hanem csak rövidebb időre (10–20 évre), vagy legfeljebb két fordulósakra.

Hufnagl feltétlenül helyes nyomon jár. És ha *Fekete Lajos* rendszerét ismerné, ebben az irányban még célszerűbb megoldást is követhetne ugyanezen az elvi alapon. (A vastagsági osztályok határértékét u. i. tanácsosabb a visszatérési időhöz — *Umlaufszeit* — mérten megszabni. Kipuhatólásuk kísérleti úton történhetik. Így minden vastagsági osztály egyszermind egy-egy korosztályt képvisel s egy visszatérési idő alatt a vastagsági osztály minden törzse a fölöttelealóba lép át. Ez a számításokat igen megkönnyíti. Az a körülmény, hogy ilyen módon a vastagsági osztályok határértékeiül nem kapunk kerek számú centimétereket, nem minősíthető súlyosabb gyakorlati hiánynak).

III. rész. A szerző előrebocsátja, hogy az erdőrendezéstan egy évszázadon keresztül nem volt egyéb, mint a tarvágásos lúcfenyőgazdaságok berendezésének a tana. Ennek az egyoldalúságnak aztán káros következményei lettek. Ezért szükséges megismernünk azokat a módokat, amelyek a hozadékszabályozási eljárásokat összeegyeztethetőkké teszik a különféle üzemmódokkal és fafajokkal.

A gazdaság célját a legtöbb esetben az évi jövedelem egyenletességének az elve szabja meg s ebben általában nincs eltérés, bármilyen üzemmódot alkalmazunk is; lényeges különbségek állhatnak azonban fenn az üzemmód és a fafajok természete szerint az *üzemrendezés* céljában. Fontos feladata tehát az erdőrendezőnek, hogy az utóbbiakhoz kellően alkalmazkodjék.

Ezután sorra veszi az erdőalakokat (így a szálalóerdőt, örök-erdőt, a rendezetlen állapotban lévő szabálytalan erdőt, a sarj-erdőt, középerdőt) s a hosszú gyakorlattal bíró szakember biztonságával mutat rá mindeniknél a megoldás legcélszerűbb módjára.

Folytatólag a középerdőnek és a sarjerdőnek szálerdővé való átváltoztatására nézve ad útmutatást.

Tárgyalja a törpebirtokok berendezésével kapcsolatos teendőket és tanáccsal szolgál üzemtervük alaki kivitelére nézve.

Megvilágítja a területgyarapodásnak és apadásnak, valamint a rendkívüli használatoknak a hatását a hozadékszabályozásra.

Foglalkozik az erdőrendezés módszereinek a fafajok természetéhez való alkalmazásával. Sorba veszi a fontosabb fafajokat s meggyőző fejtegetések kíséretében fekteti le azokat az elveket, amelyeket az erdőrendezőnek az erdőszabályozással kapcsolatban szem előtt tartania, illetőleg gyakorlatilag érvényesítenie kell (vágásforduló, hozadékszabályozás, vágássorrend, gazdasági beosztás, kormeghatározás, állományápolás stb.).

A részletes erdőművelési tervet mellőzhetőnek tartja ott, ahol a gazdaság teljesen megállapodott és a vágásterületek felújítása régóta bevált és meggyökeresedett rendszer szerint történik s ahol számbavehető hátralékok nincsenek. Ellenkező esetben

el kell azt készíteni, még pedig szoros összefüggésben a fahasználati tervvel.

Mellékhasználati tervre csak akkor van szükség, ha az illető erdőben legeltetést és alomszedést gyakorolnak.

Az utolsó három fejezet a fahasználatok elkönyvelésére vonatkozó előírásokról, a *gazdasági könyvről (Wirtschaftsbuch)* és a revizióról szól. A gazdasági könyv a következőket tartalmazza: 1. A vágások kimutatását erdőrészletek szerint (mint fennebb mondtuk, ezt a szerző a részletes erdőleírással is egyesíthetőnek tartja). 2. Az előírányzott és a tényleges használatok mérlegét. 3. A fontosabb események feljegyzését (megfelel a mi nyilvántartási jegyzőkönyvünknek). 4. A mintaállományokra (*Weiserbestände*) vonatkozó bejegyzéseket.

A munkát egy térképvázlat és nyolc számtáblázat egészíti ki, amelyekre a könyv szövege többször hivatkozik.

*

Hufnagl erdőrendezéstana érdekes, tanulságos könyv. Összeállítása s tárgyalásának módja egészen eredeti. Többé-kevésbé eltér a tankönyvek megszokott sablonjától. Magán viseli a nagytudású, gyakorlati szakember gondolatvilágának a bélyegét.

Ha bírálatot kell mondanom róla, az csak elismerő lehet és tisztelettel kell gondolnom az írójára, aki egy hosszú élet üdvös és tartalmas munkája után most újabb értékes munkával gyarapította a szakirodalmat.

Ennek a munkának minden elméleti és gyakorlati szakember kitűnő hasznát veheti. Előadási modora azonban minden közvetlensége és világossága mellett is túlságosan tömör ahhoz, hogy egyetemi használatra teljesen alkalmas legyen. Megértéséhez több előképzettség és tágabb látókör kell, mint amilyennel az egyetemi átlaghallgató rendelkezik. A könyv belső értékéből ez természetesen nem von le semmit, csak a cím nem tökéletesen megfelelő. Jobban fedné a tartalmat ez a cím: „Az erdőrendezéstan tan-könyve haladók számára”. *Fekete Zoltán.*

HAZAI FOLYÓIRATOK.*

Az időjárás. (XLIII. évf. 1939.)

5—6. sz. — *Dr. Aujeszky L.*: Kísérlet a meteorológiai jelenségek korszerű osztályozására. — *Winkler L.*: A telített vízgőz nyomása levegőben és légtüres térben. — *Dr. Réthly A.*: A Meteorológiai Intézet jégverési statisztikája. — *Dr. Steiner L.*: Megjegyzés

* Jelmagyarázat: (1. k.) = első közlemény; (2. b. k.: 17.5/10/4) = második és befejező, összesen 17.5 oldal terjedelmű közlemény, 10 ábrával és 4 táblázattal.

Dr. Aujeszky László: „Az 1938. esztendő frontátvonulásai Budapesten“ c. közleményéhez. — *Dr. Keöpeczi-Nagy Z.*: A csapadék eloszlása Magyarországon az 1938. évben. — *Dr. Berkes Z.*: A déli-báb. — *Bacsó N.*: Magyarország időjárása 1939 május és június havában.

Halászat. (XL. évf. 1939.)

14. sz. — *Dr. Mika F. és Dr. Varga L.*: Hazai pisztráng-tenyésztésünk irányelvei és kilátásai. (2. k.) — *Illésy*: Kárpátalja halászata. — *Techet R.*: A földlopó mérnök.

Magyar Statisztikai Szemle. (XVII. évf. 1939.)

8. sz. — *Dr. Thirring L.*: A visszatért kárpátaljai területen végrehajtott népszénelírás előzetes eredményei. — *Vitéz Pap L. dr.*: Külkereskedelmi forgalmunk az 1939. év első felében. — *P. Horváth M. báró dr.*: Magyarország légiforgalma az 1938. évben. — *Dr. Szőnyi Gy.*: Nyersanyagárak 1929—1938-ban.

Magyar Vadászujság. (XXXIX. évf. 1939.)

25. sz. — *Dr. Szent-Ivány G.*: Mi a vadászati országos egyesületeknek mai hivatása és feladata? — *Gy. Takách Gy.*: Hozzászólás az 1939 július 12-ikén 33.000—1939. szám alatt kiadott vadászati tilalmi rendelethez.

26. sz. — *Dr. Szent-Ivány G.*: Nehéz idők — Fokozott kötelességteljesítés! — *Kontsits P.*: Halastavaink faunájáról és a pézsmapocok meghonosodásáról. — *A. Balogh Aladár*: Az 1000 méter kezdősebességű 8 mm-es új német nagyvadöltény ismertetése.

27. sz. — *Dr. Szent-Ivány G.*: Mi a vadászati országos egyesületeknek mai hivatása és feladata? (II. rész.) — *Berényi V.*: Adatok a mezei nyúl életmódjához. — —: A fácán mezőgazdasági jelentősége Magyarországon.

Mezőgazdasági Közlöny. (XII. évf. 1939.)

9. sz. — *Dr. Simoncsics M. és Dr. Szentkirályi M.*: A magyar búzatermés mennyiségének becslése az időjárási adatok alapján. — *Dr. Horn A.*: Befolyásolható-e az állatok ivararánya? — (*B-r.*): Anglia élelmiszerellátása. — *Ebner J.*: A zürichi állattenyésztési kongresszus. — (*Éö.*): Tanulságos nemzetközi üzemmstatistikai adatok. — (*H. A.*): A jégverések Magyarországon.

Nimród Vadászujság. (XXVII. évf. 1939.)

25. sz. — *Dr. Fenczik J.*: A medve védelme Kárpátalján. — *Fekete I.*: Augusztus. — *Bebekvári I.*: Két szarvasbika.

26. sz. — *Sólyom*: Az 1937—38. évi vadászati statisztika. — *Gr. Csekonics E.*: Dniestermenti bakok. — *Marion J.*: Védekezés a rétihéja kártevőjei ellen. — —: Hozzászólás „a makk és az agancs” című cikkhez.

27. sz. — *Sólyom*: Problémák. — *Geleta J.*: Turuluch-e a turulmadár? — *Fekete I.*: Ölyvem. — *Szigligeti Gy.*: Mégegyszer a serétestöltényről.

28. sz. — *Kunsági*: Szarvasbógés — vizslázás. — *Bebekvári I.*: Humoros vadászélmények. — *Dr. Beretzk P.*: Sárjárók, kőforgatók és más ritkább északi vendégek a szegedi Fehértavon. (1. k.)

Technika. (XX. évf. 1939.)

7. sz. — *Br. Brandenstein B. dr.*: Technika és erkölcs. — *Dr. Gállik I.*: Kihajlási kérdések. — *T. Keönch L.*: Szerszámgépek pontossági vizsgálata. — *Dr. Kotsis I.*: A műgyetem Aerodynamikai Intézete. — —: Építészeti tanulmányút a Felvidéken. — Az Épülettervezési tanszéken készült feladatok gyűjteménye.

Természettudományi Közlöny. (71. köt. 1939.)

Győrffy I.: A Tisza forrásainál. — *Dr. Vermes M.*: Lehetséges-e az atommag energiájának gyakorlati felhasználása? — *Dr. Windisch R.*: Fémek hatása élelmiszereinkre. — *Dr. Erdey-Gruz T.*: A hidrogén nagyipari előállítás. — *Dr. Marikovszky Gy.*: A fogak kefeléséről.

Vadászat — Halászat. (VII. évf. 1939.)

16. sz. — *Gr. Festetics P.*: Szeptember. — *Dr. Fenczik J.*: Kárpátalja vadászati viszonyai. (2. k.) — —: Vadászatunk és halászatunk a közigazdaság megvilágításában. — *k. Benkő P.*: A löttvad értékesítése.

17. sz. — *Dr. Fenczik J.*: Kárpátalja vadászati viszonyai. (3. k.) — *Benkő P.*: Az idei foglyászat.

18. sz. — *Gr. Festetics P.*: Október. — *Dr. Fenczik J.*: Kárpátalja vadászati viszonyai. (4. b. k.: 9/—/—/)

Vízügyi Közlemények. (XXI. évf. 1939.)

1. sz. — —: Kárpátalja visszatért! — *Trummer Á.*: Víziútjaink fejlesztése. — *Babos Z. és Mayer L.*: Az ármentesítések, belvízrendezések és lecsapolások fejlődése Magyarországon. (Első rész.) — *Mantuano J.*: Vízműködési munkálatok Tolna vármegyében. — *Bogárdi J.*: Hordalékmérési kísérletek a Felső-Dunán. — *Dr. Ein-*

wachter J.: Nyomásvesztések könyökesövekben és szívócsövekben (diffuzorokban).

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.*

ALLGEMEINE FORST- UND JAGD-ZEITUNG, 1939. 9. sz.

Reihling: Talajtani vizsgálatok megakadt növéssű tölgyfiatalosokban. (Bodenkundliche Untersuchung von Eichen-Jungwuchsstockungen im Revier Liebenstein der Hofkammer des Hauses Württemberg.) 274—291. old.

Az egykori württembergi kir. birtok Liebenstein nevű erdejében néhány tölgyfiatalos növekedése az utóbbi évek folyamán feltűnő csökkenést mutat. Az erdészeti kísérleti állomás talajtani osztálya azt a megbízást kapta, derítse ki, hogy ennek a jelenségnek az okát tisztán bizonyos kedvezőtlen talajviszonyokban kell-e keresni, avagy pedig hibák történtek az állományok telepítésénél is? Ezenfelül a felhasznált tölgyek fajtabeli különbségeit és a vetőmag származását is bírálata tárgyává kellett volna tenni, de ezekre a körülményekre vonatkozólag nem állottak megfelelő adatok rendelkezésre és így a szerző elsősorban a telepítést megelőző *talajfordítás hatását* igyekezett megállapítani.

A tanulmány iskolapéldája annak, hogyan kell hasonló vizsgálatokat végezni. A talajtani szempontból számbaveendő tényezők (1. szemmagyság, 2. a talaj-likacsok összessége, ill. a levegővel és vízzel telt likacsok mennyisége, 3. a talaj víztartóképesége, 4. vízvezető képessége, 5. savanyúsága, 6. hasznosítható foszfor-tartalma, 7. kicserélhető alumínium-mennyisége, 8. az összes kicserélhető bázisok mennyisége, 9. a hasznosítható, kicserélésre alkalmas bázisok összessége, 10. a bázisok telítettségi viszonya és 11. az összes nitrogén-mennyiség) mind gondos elbírálásban részesülnek és a szerző a kölesön-hatások gondos mérlegelése alapján építi fel végső következtetéseit.

A megvizsgált 6 erdőrészt talajpróbaiban a mélységek szerint változó mértékben talált kedvezőtlen állapotot (túláságos víz-bőséget és alacsony hőmérsékletet, ill. levegőben való szegénységet, továbbá a tápanyag-tartalom és a nitrogén-háztartás elégtelenségét, néhány esetben pedig túláságos savanyúságot és alumínium-bőséget), de a gyanúba vett talajfordítással kapcsolatosan *semmi-féle hátrányos hatásra* nem lehetett következtetni.

* A német és angol folyóiratokat dr. Mihályi Zoltán, a francia-, olasz-, spanyol- és románnyelvű közleményeket dr. Luncz Géza, m. kir. erdőtanácsos, a lengyel és cseh szaklapokat Székács Vince, ny. miniszteri tanácsos, a jugoszláv irodalmat pedig Pászthy Ferenc, ny. m. kir. főerdőtanácsos ismerteti.

Vogel: Rajzárás bükk-választéktáblázat. (Eine graphische Sortentafel für Buche.) 291—301. old.

A württembergi állami erdőrendezőség által készített táblázat összeállításának alapelveit, módját és használatát ismerteti. A táblázat a Németbirodalomban érvényes szerfa-termelési előíráshoz (*Reichshoma*) igazodik és ezért bizonyos tekintetben eltér a *Flury*, ill. *Wimmer*-féle táblázatoktól, anélkül, hogy ez a gyakorlatban számottevő különbségekhez vezetne, amit a szerző néhány példával is igazol.

Bükkösökben gazdálkodó kartársaink körében élénk érdeklődésre számíthatnak a szerző fejtegetései, aki mondanivalóját 11 táblázattal is megvilágítja.

SCHWEIZÉRISCHE ZEITSCHRIFT FÜR FORSTWESEN. 1939. 9. sz.

Oechsli: Felújítások az Urser-völgyben. (Die Aufforstungen im Urserental.) 253—265. old.

A szélsőségesen nehéz termőhelyi viszonyok között végzett munka minden elismerést megérdemel és egyben kitűnő példa arra, hogy kitartással, igaz szakszeretettel, ilyen szép eredményeket lehet elérni.

Laur: Vödör-ipar Appenzel-ben. (Appenzeller Weissküblerei.) 265—270. old.

A svájci háziiparnak egy érdekes ágát ismerteti (hét fénykép kíséretében), amelynek termékei, a művészi faragványokkal értékes favödörök, Sváje értékes különlegességeihez tartoznak.

Vasiliu: Paraszt faipar Romániában. (Bäuerliche Holzindustrie in Rumänien.) 270—275. old.

A bükkös-vidékeken üzött sajtár-gyártást és a guzskészítést ismerteti. Az előbbi számottevő anyagpazarlással jár, az utóbbinál a fiatalosok szenvednek nagyobb mértékű kárt és így a szerző mielőbbi megszüntetésüket kívánja, annál is inkább, mert a munkásoknak alig néhány fillér jövedelmet juttatnak.

INTERNATIONALER HOLZMARKT. 1939. 31—37. sz.

Gaber: Javaslatok az épületfa takarékos felhasználására. (Vorschläge zur sparsamen Verwendung des Bauholzes.) 34. sz. 20—23. old.

A fa műszaki tulajdonságainak vizsgálatánál ma már nem elégedhetünk meg a kisebb, hibamentes próbatestek szolgáltatása

eredményekkel, hanem a valóságos gyakorlati felhasználás körülményeit (göröcsőség, csavartrostuság stb.) is figyelembe kell venni. Még pedig azért, mert csak ezek alapján valósítható meg az okszerű takarékoság elve.

A szerző az általánosan használt fakötési módok (enyvezés, szegezés, csavar alkalmazása, csapozás) alkalmazhatóságának és értékének rövid ismertetése után részletes leírást ad a német építőiparban egyre jobban elterjedő ú. n. *üreges gerendákról*, amelyeket pallókból és deszkákból készítenek, leggyakrabban I-tartók formájában. Ezeknek a tartóknak a szilárdsága meglepően nagy, úgy hogy különleges igénybevételeknél is alkalmazást nyerhetnek.

Nivin: A lekérgelés. (Das Entrinden.) 36—37. sz. 33—36. old.

A faipar gépesítésének haladásában feltűnő jelenség, hogy a rönkök kérgének lehántására még a legkorszerűbben berendezett lemezgyárak is *kézierőt* alkalmaznak és a legutóbbi lipesei kiállítás sem mutatott be a rengeteg faipari gép között olyat, amelyet a lekérgelés keresztülvitelére szerkesztettek volna. A kérgzés művelete nem annyira a kéreg vastagságának, mint inkább a fatesttel való lazább vagy szorosabb kapcsolatának a függvénye és ezért fafajonként más-más megoldást igényel. A lombfák közül a legkönnyebb a bükk kérgének az eltávolítása, a legnehezebb a nyírfáé.

REVUE DES EAUX ET FORÊTS. 1939. 7. sz.

Francois: Az Alpok lúcfenyvesei. — Tenyészetük. — Terményeik. (Les forêts d'épicéas des Alpes. — Leur culture. — Leurs produits.) 581—598. old.

A lúcfenyő 1750 m magasságig megy fel a francia Alpokban. A tanulmány a talaj- és éghajlati viszonyoknak, valamint a kitétségnek az állomány fejlődésére gyakorolt hatását fejtegeti. Ismerteti az erdők károsítóit, az ellenük való védekezést és az erdei legeltetés kérdését is.

Barrault: A törpe fenyő a Kelet-Pireneusokban. (Le pin à crochets dans le département des Pyrénées-Orientales.) 609—619. old.

A *Pinus montana* var. *uncinata* pireneusi változata sokban eltér a Jurában, a Cevenneken, Vogézekben vagy Közép-Európában előforduló társaitól. A szerző az érdekes fafajváltozat elterjedését, életfeltételeit és tenyészetének eredményességét ismerteti.

Hubault: A Sirex-fajok gombái. (Les champignons des Sirex.) 620—624. old.

A hártvás-szárnyúakhoz tartozó *Syrex* egyik-másik fajtája symbiosisban él a *Basidiomicetes* nevű gombák némelyik fajával: a *Polyporus*-okkal, *Trametes*-ekkel. A bányafa selejtezésénél különösen nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy a bányába olyan fát be ne építsenek, amelyikben a *Syrex* lárvája él, mert ott a gombák gyors elszaporodása kedvez a károsító rovarnak a fa gyors tönkretételében.

JOURNAL FORESTIER SUISSE. 1939. 10. sz.

Biolléy: A haszon keresése az erdőművelésben. (La recherche de l'effet utile en Sylviculture.) 197—204. old.

Tisztán a faállomány viszonyaiból nem állapíthatjuk meg, mekkora az erdő által nyújtható legnagyobb haszon s hogy ezt milyen kezelési eljárás eredményeként érhetjük el. Ezekre a kérdésekre csak abban az esetben tudunk válaszolni, ha számítá-sainknál az erdőt borító növényzet mellett a talaj-, éghajlati és egyéb helyi viszonyokat is figyelembe vesszük és keressük ezeknek s a faállománynak egymásra gyakorolt kölcsönös hatásait.

A szerző szerint sem helyes az, ha az erdőrendező megalég-szik a „használat tartamosságá“-nak (*production soutenue*) bizto-sításával. Arra kell törekednie, hogy a haszonnyújtás összes ténye-zőinek egymásra gyakorolt hatásában a „viszonylagosság tartal-mosságá“-t (*rapport soutenu*) is elérje. Az erdőrendezés legna-gyobb mesterei sem jöttek erre rá. Nem gondol a „*rapport sou-tenu*“ szükségességére sem *Cotta*, sem *Pressler* a „Rationeller Forstwirt“ neves szerzője, de nem gondoltak rá *Judeich*, *Lorentz*, *Parade*, *Broillard*, *Boppe*, *Huffel* és *Pardé* sem. Mindezek a neves kutatók összetévesztették a *Biolléy* által „*rapport soutenu*“-nek nevezett s a fentiekben körülírt követelményt az általuk ismert „*production soutenue*“-vel. Könnyen magyarázható ez a téve-désük azzal a másik alapvető tévedésükkel, hogy a fa vastag-ságát annak korával tévesztették össze, illetőleg cserélték fel szá-mításaikban, mintha a fa vastagsági növekedésében az évek szá-mán kívül egyéb tényező nem játszana szerepet.

A szerző az egyik kísérleti területen 1890 óta vezetett fel-jegyzések ismertetésével és a tanulmányhoz mellékelt táblázat segítségével bizonyítja állításainak helyességét.

Graff: A magánerdők eldarabolása. (Le morcellement des forêts privées.) 204—206. old.

Svájban igen sok a törpe erdőbirtok. Az író a kicsiny ki-terjedésű erdők kezelésének nehézségeit s a vele járó gazdasági

hátrányokat sorolja fel, de rámutat azokra a körülményekre is, amelyek ezeknek a kisbirtokoknak egyesítését vagy közös kezelését akadályozzák, megnehezítik.

LA RIVISTA FORESTALE ITALIANA. 1939. 7. sz.

Saldarelli: Az erdő kiterjedése a többi művelési ághoz viszonyítva. (Il bosco in rapporto alle altre colture dei terreni.) 413—428. old.

Olaszország erdeinek közigazgatási egységek és hegyvidékek szerinti területi megoszlását leíró, sok statisztikai adatot tartalmazó ismertetés.

Friedmann: Az öntözéssel talajjavítás. — A hegygazdaság jövedelmezőbbé tételének új módja. (La fertirrigazione. — Nuovo metodo per incrementare l'economia della montagna.) 433—446. old.

A magas hegyvidéken a legelők javítása érdekében végzett öntözőberendezésekkel kapcsolatos trágyázási eljárásokat írja le és mutatja be számos képen. Az öntözéshez a hegyvidéki patakok vizét használják fel.

REVISTA PĂDURILOR, 1939. 7—8. sz.

Lungu: A fűrészáru vastagsági méretének pontossága — A fűrészelési hibák mennyiségtani kutatása. (Exactitatea dimensionării în grosime a cherestelei — Analiza matematică a erorilor de tăiere). 595—608. old.

A fűrészelt fánál a legkisebb méretnek (vastagságnak) kell a legpontosabbnak lennie. A szerző a méretek gyakorlati ellenőrzésének legcélszerűbb módzatait írja le. Fejtegetéseit rajzabrákkal és számtani levezetésekkel igazolja.

Mosandrei: Erdőültetési új módszerek leromlott talajon. (Metode noi pentru plantarea terenurilor degradate.) 609—615. old.

Három új ültetési módot ajánl és ismertet: a tölcéses, lépcsős és a terraszos ültetést (*plantatiune în pălnii, în trepte és în terase*.) Mindhárom módszerrel szép eredményeket értek el Franciarszámban, Svájcban és Romániában.

Vasilii: Zsindelykészítés. (Drăniceritul.) 616—620. old.

Románia hegyvidéki falvaiban a házakat még ma is gyakran faszindellyel fedik. Az ilyen tetőfedő zsindelyt (*dranica*) lúccs és jegenyefenyőből készítik; kis mennyiségben erdei fenyőtől és bükkből is. A szerző ismerteti a faszindely kézigyártását s rámutat a mostani eljárás gazdaságilag hátrányos voltára. Fűrészárunak alkalmas nagyobb méretű fát is felhasználnak erre a célra, holott a zsindelykészítésre hulladékfa is megfelelne.

Rachieru: Az állami erdők fatermésének ipari és kereskedelmi értékesítése. (Industrializarea și comercializarea produselor Casei Pădurilor.) 621—625. old.

A szerző helyteleníti azt a eljárást, hogy az állami erdők fájának ipari feldolgozása legnagyobb részben magánosok ipartelepein, a fa kereskedelmi értékesítése pedig magáncégek s kereskedelmi utazók útján történik. — Javasolja, hogy erdőmérnökök vezetése alatt álló állami fűrészgyárakat létesítsenek s az *állami erdők fájának kereskedelmét is erdőmérnökök bonyolítsák le*, amihez azonban az államerdészeten belül még egy külön igazgatási ágazatot kellene életre hívni.

Napikérdések — A cellulóze fája. — (Problemele zilei — Lemnul de celluloză.) 642—668. old.

A lap szerkesztőségének felhívására *Prodan, Horia-Manole, Moldovan-jun. Pașkoviei* és *Rătan* szólnak hozzá a kérdéshez. Adatokat közölnek a világgazdaság cellulóze-termeléséről, fogyasztásáról s a cellulózét szolgáló fafajokról. Romániában ma a bükk adja a legtöbb cellulózét, de hamarosan jelentős szerepe lesz a lúccsfenyőnek is. A kérdést erdőrendezési szempontból is megvilágítják s rámutatnak a cellulóze-gyártás javára a tűrészeléssel szemben felhozható gazdasági, műszaki, pénzügyi és szociális előnyökre is.

SUMARSKI LIST. 1939. 8—9. sz.

Vajda: Erdőművelési képek Német- és Csehszágban tett tanulmányutam alkalmából. (Šumsko-uzgojne slike sa puta po Njemačkoj i Čehoslovačkoj.) 414—452. old.

A szerző az erdészeti főiskolák, tudományos intézmények munkáján felül a helyszínen tanulmányozott erdőművelési eljárásokat ismerteti 54 fénykép kíséretében. Befejezésül *Wiedemann* szavait idézi, hogy főleg a porosz erdőkben a következő tíz évben a túlhasználat folytán előállott fatömeghiányt a főhasználat tel-

jes beszüntetésével és a fiatal állományok gondos tervszerűséggel végzett gyéritésével kell pótolni.

Vučković: Tanulmány a montenegrói nemesi, községi és családi közbirtokosságok erdeiről. (Prilog proučavanju ple-menskih, seoskih i bratstveničkih šuma u Crnoj Gori.) 453—479. old.

A XIV. századig való történelmi visszapillantással tárgyalja az erdőszegény Montenegró még meglévő közös erdeinek birtokviszonyait, köz- és magánjogi, gazdasági és szociális szempontból. A Jugoszlávia egyéb területein fekvő közös erdők bizonyos esetekben feloszthatók, állományuk csökkenthető, míg ezek a montenegrói közös erdők sem fel nem oszthatók, sem el nem idegeníthetők. A közös birtokosok csak a különböző erdőhasználatokat élvezhetik az üzemterv keretein belül, ami feltétlenül üdvös intézkedés a még meglévő montenegrói erdők fenntartása szempontjából.

Nenadić: Az osztrák-kamarai erdőbecslési rendszer 150 éves jubileuma. (Austrijska kameralna taksa i njen 150 godišnji jubilej.) 484—489. old.

A rendszer keletkezését, annak történetét és értékét tárgyalja. A szerző szerint ez a becslési eljárás az erdőértékszámítás helyes alapja s az azóta keletkezett összes módszerek őspanya. II. József az egyházi birtokok 1782. évi felosztásából kifolyólag hívta össze az osztrák tartományok öt leghíresebb erdész-tudósát, hogy ezek az erdők értékét kiszámítsák. Ezek közül négy meg-egyezett az erdőértékszámítási eljárásban, amelyet II. József 1788. július 7-én kelt következő legfelsőbb elhatározásával hagyott jóvá: „*Ich benehme die Anträge der 4 Cameraladministratoren: Lehrbach, Kaschnitz, Erben und Aisner — Joseph.*“